

Jérôme Savary: *Les Mélodies du malheur* (Melodije nesreče)

Jérôme Savary je s svojim »Velikim magičnim cirkusom« ustvaril poseben tip sodobnega gledališča, ki se razlikuje od vseh drugih današnjih novatorskih prizadevanj. Uspelo pa mu je to, ker se je navidezno, oblikovno zapisal nečemu, kar je že precej za nami in kar pravzaprav sploh ni umetnost; vendar tako, da je to formo vzel zares (ni se ji posmehoval, ni je skušal razvrednotiti), a jo je napolnil z duhovitostjo, poetičnostjo, ironijo, z neko skrito, žlahtno človečnostjo. In ta oblikovnost je kičasto sentimentalno sejmarsko cirkusantstvo. Iz njega pa poganjajo čudežni cvetovi neverjetne lepote.

Takšen je bil »Veliki magični cirkus« že pred mnogimi leti (o njegovem *Zartanu* in delu z naslovom *Od Mojzesa do Maa* smo že poročali), takšen je še danes. Njegova najnovejša stvaritev *Melodije nesreče*, predstavljena tudi v okviru graške Štajerske jeseni, nadaljuje to tradicijo, vendar nekoliko bolj komorno, ne več tako eksplozivno in jurišajoče ogromne prostore napolnjujoče. S tem je Savaryjeva dejavnost izgubila nekaj svoje razbohotenosti, zato pa pridobila na področju zgoščene udarnosti in izjemne slikovitosti odrskih kompozicij.

Savary kot vodilna igralska figura, napovedovalec, duhovitež, pevec, plesalec, trobentač, bobnar, ksilofonist ... v *Melodijah nesreče*, pred okorno, kičasto poslikanim cirkuškim zastorom, vabi svoje gledalstvo k ogledu štirih »strahovitih« nesreč – zaljubljene siamske dvojčice, ki se je z nožem znebila svoje moteče sestre; hrome in slepe akrobatke; vrhunskega prodajalca, ki se je spremenil v artikel; in premražene slačipunce.

Toda ta znani sejmiščni kič se v »Velikem magičnem cirkusu« spremeni v svoje nasprotje, v čudežno lepoto, v nadrealistično duhovitost, v prodoren smeh, v nežno poetičnost. Jérôme Savary zna odkriti v vseh teh oguljenih in banalnih prizorih njihovo pravo, toplo, človeško jedro, vendar ni nikoli solzavo sentimentalen, temveč razposajeno igriv, vedno zanimiv in vznemirljiv, skratka imeniten.

Ko zaljubljena dvojčica nekje visoko v grajskem stolpu čaka ljubimca, sveti skozi odprto okno bleda luna. Najprej ohlapna girlanda, nihajoče viseča mimo tega okna, se napne (ljubimec se bliža), potem pa se odtrga in slišimo strahoten tresk, vendar vztrajni ljubimec ne odneha, pojavi se kot zmagovit alpinist, objame svojo drago, takrat pa že lebdijo pred oknom trije flavtisti in igrajo nežno ljubezensko melodijo; in ko se ljubimec končno po vrvi spet spusti v globino, prikoraka po zraku, mimo okna hišniku podoben starček, postavi lestev, se povzpne do meseca, ga sname, odpre, vzame iz njega žarnice, konec.

In tako je z vsemi drugimi stvarmi, s prodajalcem, ki v uspešni fazi svojega življenja nosi s seboj majhen diplomatski kovček, potem pa postaja kovček vedno večji in on manjši, dokler se ne premika po odru samo ogromen kovček in ko ga odpro, najdejo v njem ostarelega prodajalca – obešenega.

Poleg tega pa so še akrobacije in žonglerstvo in požiranje ognja in ples, kar vse zganjajo Savaryjevi univerzalni igralci, ki znajo občinstvo navdušiti s spektakularnostjo svojih nastopov, očarati s svojo toplo človeškostjo, opozoriti ga nevsiljivo, igrivo na grenkobe, ki se skrivajo za sladkimi videzi.

Grand Magic Circus. Steirischer Herbst, oktober 1980.

Večer, 23. 10. 1980: *Totalno gledališče. Ponovno srečanje z »Velikim magičnim cirkusom«.*